

BS/36/2010

POSTAWY WOBEĆ

PALENIA PAPIEROSÓW

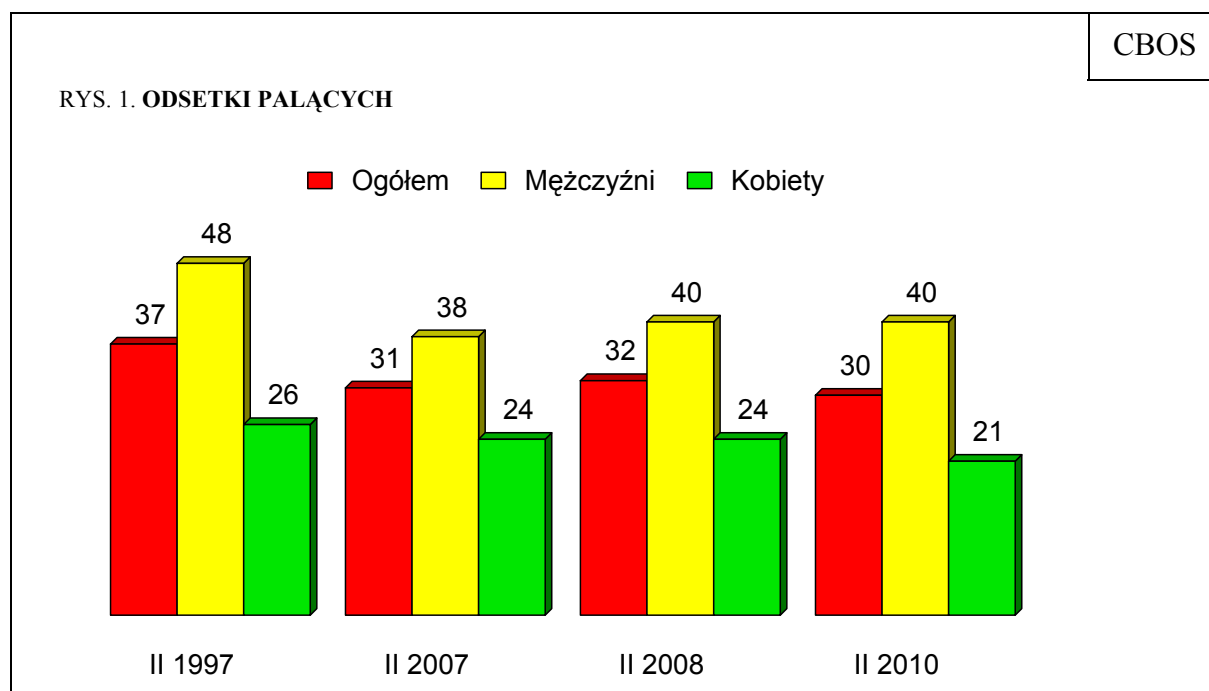
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W tegorocznym badaniu¹ sondażaliśmy, czy wielu dorosłych Polaków pali papierosy i czy postawy wobec palenia zmieniały się w ostatnich latach. Oprócz tego, w związku z nowelizacją ustawy dotyczącej ochrony zdrowia², zapytaliśmy respondentów o stosunek do wprowadzania w Polsce zakazu palenia w przestrzeni publicznej.

ILU DOROSŁYCH PALI?

Papierosy pali niespełna co trzeci dorosły Polak (30%). W ciągu ostatnich trzech lat liczba palaczy się nie zmienia. Znaczący ubytek w tej grupie obserwowaliśmy w latach 1997–2007. Ogólnie rzecz biorąc, od pierwszego pomiaru dotyczącego tej kwestii do tegorocznego grupa sięgających po papierosy zmniejszyła się o 7 punktów procentowych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (237) przeprowadzono w dniach 4–10 lutego 2010 roku na liczącej 1021 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Popularność palenia jest bardzo silnie zróżnicowana ze względu na płeć. Z naszego pomiaru wynika, że obecnie mężczyźni palą dwukrotnie częściej niż kobiety. Istotnym czynnikiem jest również wiek. Wyraźnie widać, że na tle pozostałych najrzadziej palą respondenci najmłodszy (18 – 24 lata) i najstarsi (65 lat i więcej).

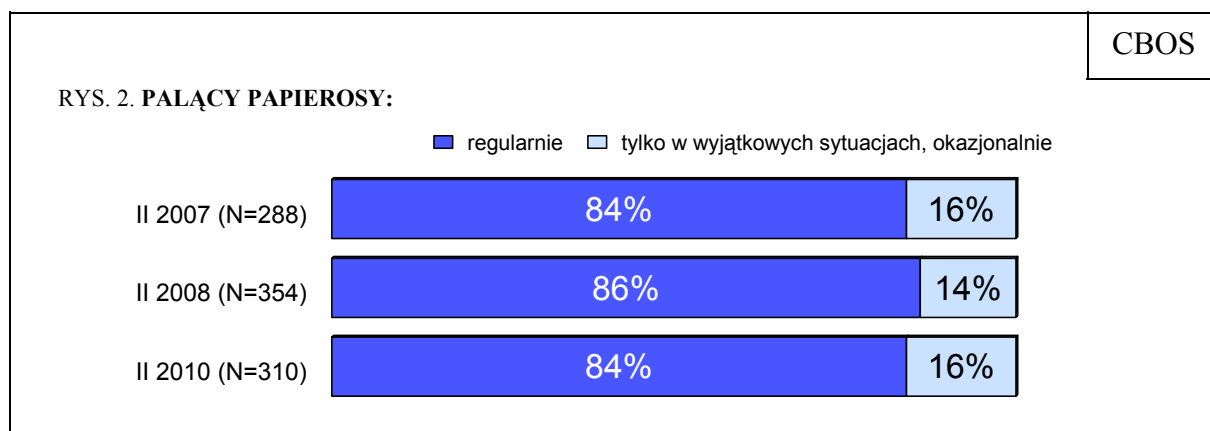
Wpływ płci na sięganie po papierosy sprawdziliśmy również w powiązaniu z wiekiem badanych. Największe dysproporcje w liczbie palaczy między kobietami a mężczyznami obserwujemy wśród najstarszych ankietowanych, najmniej zaś różni się pod tym względem najmłodsze pokolenie, choć tu również przeważają mężczyźni. Warto też zauważyć, że kobiety w tym wieku (18 – 24 lata) palą mniej więcej tak często jak przeciętna dorosła kobieta, natomiast najmłodszy mężczyźni – wyraźnie rzadziej niż mężczyźni ogółem.

Tabela 1

Wiek	Odsetki palących:	
	mężczyzn	kobiet
18 – 24 lata	28	19
25 – 34	42	24
35 – 44	48	25
45 – 54	45	29
55 – 64	45	25
65 lat i więcej	29	9
Ogółem	40	21

Istnieją również zależności między paleniem a innymi czynnikami. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, można zauważyć, że najczęściej palą respondenci mający wykształcenie zasadnicze zawodowe, a relatywnie najrzadziej – najlepiej wykształceni. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najwięcej palących jest wśród robotników – zarówno wykwalifikowanych, jak i niewykwalifikowanych, a jeśli chodzi o biernych zawodowo – wśród bezrobotnych. Osoby będące w złej sytuacji materialnej i najmniej zarabiające palą papierosy częściej niż zamożniejsi respondenci. Można też zauważyć, że postawa wobec palenia jest w jakimś stopniu powiązana z religijnością, wyrażaną częstością uczestnictwa w praktykach religijnych. Osoby palące częściej znajdziemy wśród respondentów niepraktykujących – blisko połowa z nich pali – lub praktykujących sporadycznie.

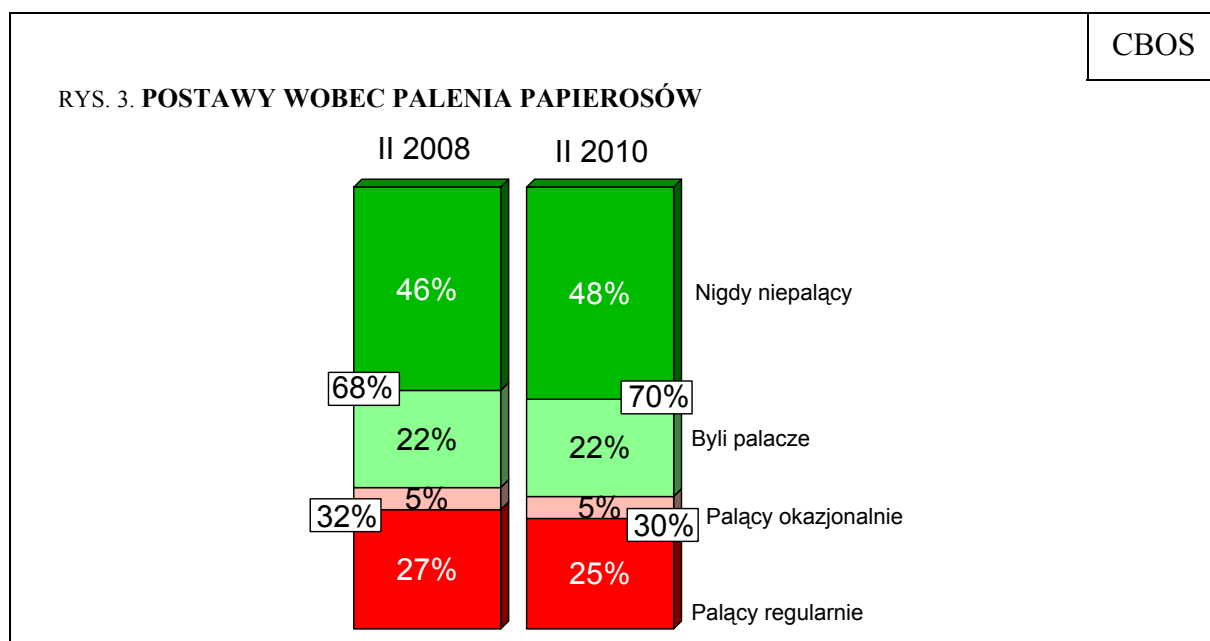
Zdecydowana większość osób palących papierosy (84%) robi to regularnie, nieliczni zaś (16%) okazjonalnie. Te proporcje wydają się stabilne.

We wszystkich wyodrębnionych grupach społecznych i demograficznych osoby palące okazjonalnie są w mniejszości. Na tle pozostałych osób wyróżniają się najmłodszy badani, którzy relatywnie częściej palą w wyjątkowych sytuacjach.

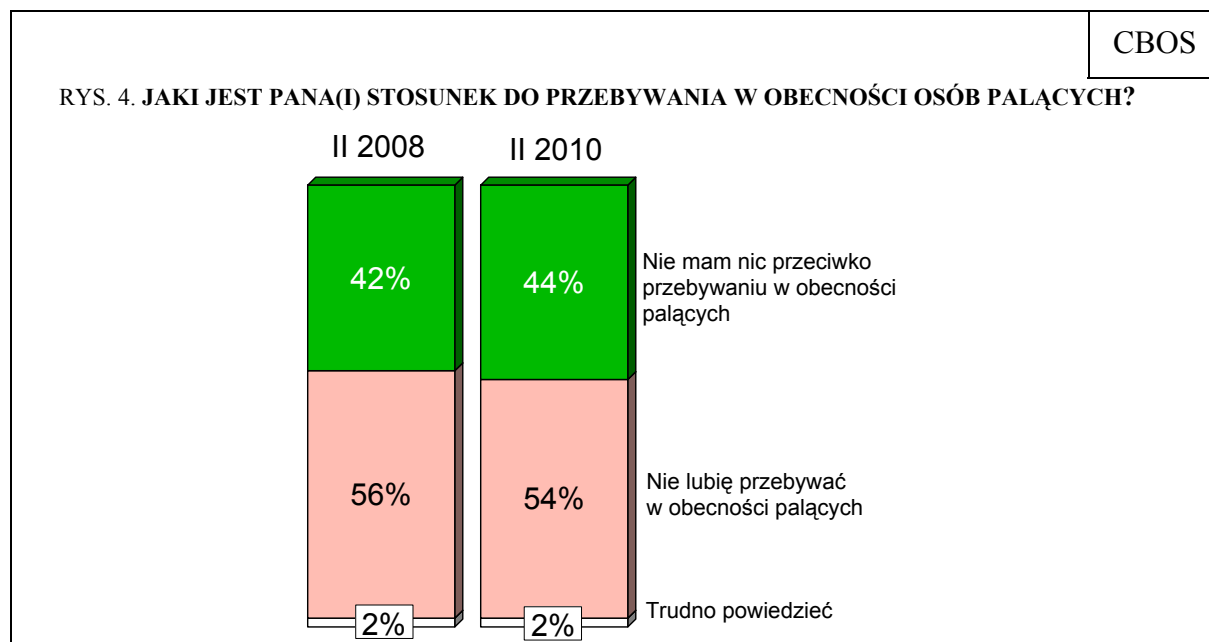
Jeśli chodzi o niepalących, większość z nich (68%) stanowią osoby, które nigdy nie paliły, natomiast co trzeci (32%) przyznaje, że sięgał po tę używkę w przeszłości.

Ilustrację przedstawionych wyżej postaw wobec palenia papierosów zawiera poniższy rysunek. Blisko połowę dorosłych (48%) stanowią osoby, które nigdy nie paliły. Mniej więcej jedna piąta (22%) to ludzie, którzy rzucili palenie. Co czwarty badany (25%) sięga po tę używkę regularnie, a co dwudziesty (5%) – okazjonalnie.

POLACY WOBEC ZAKAZU PALENIA

Podobnie jak dwa lata temu ponad połowa dorosłych respondentów (54%) jest nastawiona negatywnie do przebywania w obecności palaczy, a 44% badanych nie ma nic przeciwko temu.

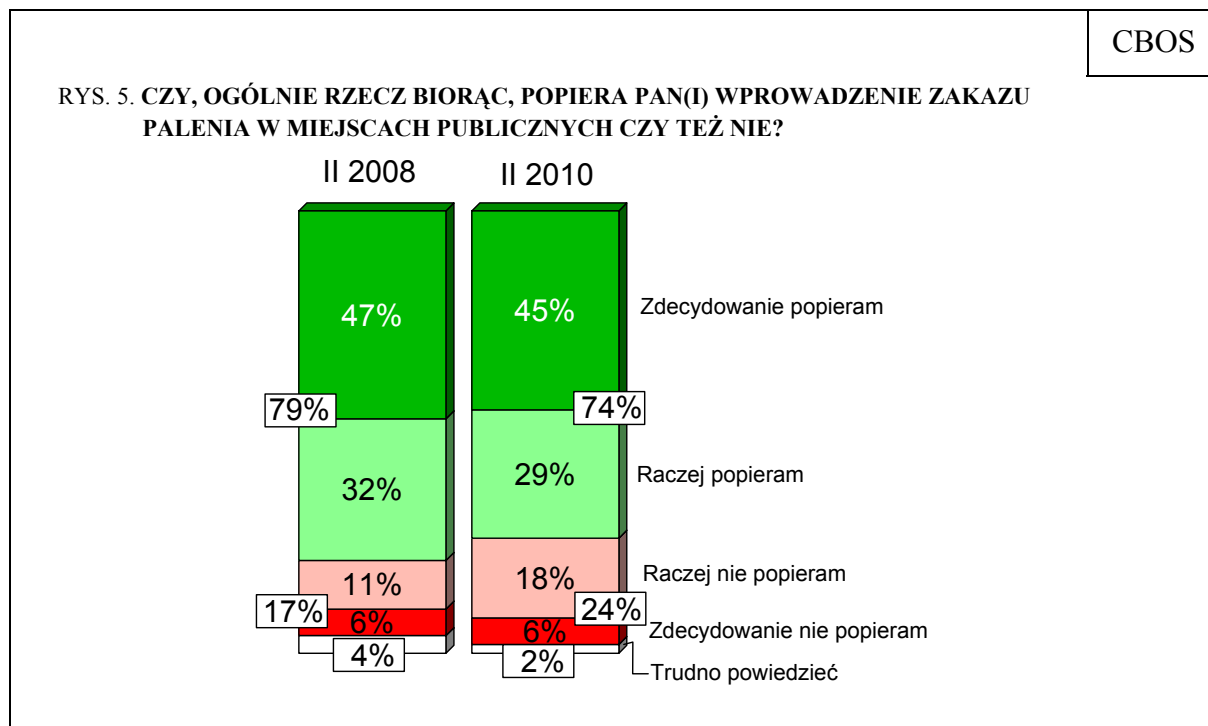

Większość niepalących nie lubi przebywać w dymie z papierosów, przy czym trochę bardziej tolerancyjni w tej grupie są ci, którzy sami kiedyś palili. Osoby palące przeważnie nie mają nic przeciwko temu, choć – jak można zauważyć – dym przeszkadza dość znacznej grupie sięgającej po papierosa okazjonalnie.

Tabela 2

Postawy wobec palenia papierosów	Jaki jest Pana(i) stosunek do przebywania w obecności osób palących?		
	Nie lubię przebywać w obecności palących	Nie mam nic przeciwko przebywaniu w obecności palących	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	76	22	2
Byli palacze	62	36	2
Palący okazjonalnie	35	65	0
Palący regularnie	11	88	1

Znaczna większość Polaków (74%) popiera wprowadzenie zakazu palenia w ogólnie rozumianych miejscach publicznych, natomiast co czwarty (24%) jest mu przeciwny. W ostatnich dwóch latach ta druga grupa minimalnie się zwiększyła, ubyło zaś głosów opowiadających się za zakazem.

Zakaz palenia w miejscach publicznych ma poparcie zdecydowanej większości niepalących oraz znacznej większości palących okazjonalnie. Osoby, które palą regularnie, są w tej sprawie podzielone na dwie zbliżone liczebnie grupy: połowa (50%) popiera zakaz palenia w miejscach publicznych, a niemal połowa (48%) wyraża sprzeciw.

Tabela 3

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) wprowadzenie zakazu palenia w miejscach publicznych czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	86	11	3
Byli palacze	76	22	2
Palący okazjonalnie	71	27	2
Palący regularnie	50	48	2

Można dodać, że zakaz palenia w miejscach publicznych popierają niemal wszyscy ci, którzy zadeklarowali, że przeszkadza im otoczenie osób palących (91%), i ponad połowa niemających nic przeciwko zadymionym pomieszczeniom (54%).

Badanym przedstawiliśmy listę miejsc prosząc, aby określili, czy – ich zdaniem – palenie powinno być w nich zakazane czy też nie. Polacy niemal powszechnie opowiadają się za zakazem palenia w szpitalach, środkach transportu publicznego, teatrach i kinach, a także na wyższych uczelniach (od 85% do 92% wskazań). W przekonaniu 70% ankietowanych zakazem palenia powinny być też objęte dworce kolejowe, przystanki i lotniska. Niemal taka sama grupa (69%) uważa, że powinien on obowiązywać w miejscach pracy. Za zakazem palenia w restauracjach opowiada się dwie trzecie badanych (67%), mniej osób (57%) aprobuje go w odniesieniu do barów i kawiarni. Co do palenia na ulicach ankietowani są mocno podzieleni – połowa (50%) uważa, że nie powinno być zabronione, a niemal połowa (46%) jest przeciwnego zdania.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane czy też nie:	Tak, powinno być zakazane		Nie, nie powinno być zakazane		Trudno powiedzieć	
	2008	2010	2008	2010	2008	2010
	w procentach					
– w szpitalach	92	92	7	6	1	2
– w środkach transportu publicznego	92	89	7	9	1	2
– w teatrach, kinach	92	87	7	11	1	2
– na wyższych uczelniach	77	85	18	13	5	2
– na dworcach kolejowych, przystankach, lotniskach	72	70	25	26	4	4
– w miejscach pracy	71	69	24	26	5	5
– w restauracjach	71	67	25	29	4	4
– w barach, kawiarniach	64	57	33	39	4	4
– w miejscach publicznych, takich jak ulice, chodniki	42	46	54	50	4	4

W odniesieniu do pomiaru sprzed dwóch lat nie zaszły duże zmiany w stosunku do zakazu palenia w poszczególnych miejscach. Przybyło badanych popierających niepalenie na wyższych uczelniach, a także na ulicach. Natomiast mniej osób niż w 2008 roku uważa, że powinno się zabronić palenia w barach i kawiarniach, restauracjach, jak również w teatrach i kinach.

Jest zrozumiałe, że zakaz palenia w lokalach gastronomicznych popierają osoby niepalące. Ciekawe jednak jest to, że cieszy się on również aprobatą większości sięgających po papierosy okazjonalnie, a w przypadku restauracji również tych palących regularnie.

Tabela 5

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane w:			
	restauracjach		barach, kawiarniach	
	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach			
Nigdy niepalący	77	20	68	27
Byli palacze	65	30	55	41
Palący okazjonalnie	71	28	54	42
Palący regularnie	52	45	38	58

Pominięto „trudno powiedzieć”

Większość badanych – niezależnie od tego, czy palą papierosy czy nie – popiera obowiązywanie zakazu palenia na dworcach, przystankach i lotniskach. Poziom poparcia wśród niepalących jest, rzecz jasna, wyższy niż wśród palących.

Tabela 6

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane na dworcach kolejowych, przystankach, lotniskach?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	78	19	3
Byli palacze	70	24	6
Palący okazjonalnie	60	33	7
Palący regularnie	56	41	3

Za zakazaniem palenia na ulicach opowiadają się w większości jedynie ci, którzy nigdy nie palili. W pozostałych grupach jest on w mniejszym lub większym stopniu dezaprobowany.

Tabela 7

Postawy wobec palenia papierosów	Czy, Pana(i) zdaniem, palenie powinno być zakazane w miejscach publicznych, takich jak ulice, chodniki?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nigdy niepalący	59	37	4
Byli palacze	44	51	5
Palący okazjonalnie	37	61	2
Palący regularnie	25	71	3

Papierosy w Polsce pali niespełna jedna trzecia osób dorosłych, czyli ponad dziewięć milionów ludzi. Popularność palenia jest w ostatnich latach względnie stała, a zmiany można obserwować jedynie z dłuższej perspektywy.

Wyniki sondażu świadczą o tym, że stosunek społeczeństwa do palenia w przestrzeni publicznej jest raczej negatywny. Ponad połowa badanych przyznaje, że dym z papierosów im przeszkadza, większość ankietowanych opowiada się też za tym, żeby palenie było zakazane choćby w takich miejscach, jak przystanki komunikacji i lokale gastronomiczne. Warto też zauważyć, że ograniczenie palenia w poszczególnych miejscach popierają często dość znaczne grupy osób palących, szczególnie zaś sięgających po papierosy okazjonalnie. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że projekt ustawy o ochronie zdrowia – uchwalony przez Sejm już po realizacji tego badania – został przyjęty w mniej restrykcyjnym wariantcie, a więc nie zakazuje on palenia w takich miejscach, jak restauracje, puby, kawiarnie.

Opracował
Michał FELIKSIAK

A N E K S

Tabela 1

		Postawy wobec palenia papierosów				
		Nigdy niepalący	Byli palacze	Palący okazjonalnie	Palący regularnie	Liczba osób
		%	%	%	%	
Ogółem		48	22	5	26	1016
Płeć	Mężczyźni	32	28	6	34	484
	Kobiety	62	17	4	17	532
Wiek	18-24 lata	69	8	8	16	134
	25-34	50	16	4	29	193
	35-44	36	26	5	33	156
	45-54	36	28	4	32	179
	55-64	34	31	5	30	170
	65 lat i więcej	64	21	3	12	184
Miejsce zamieszkania	Wieś	53	19	6	22	383
	Miasto do 20 tys.	48	23	3	26	136
	20-100 tys.	43	23	6	27	193
	101-500 tys.	44	21	5	30	163
	501 tys. i więcej mieszk.	43	27	2	28	141
Wykształcenie	Podstawowe	56	16	7	21	250
	Zasadnicze zawodowe	33	26	5	36	261
	Średnie	48	24	4	25	347
	Wyższe	56	21	4	19	158
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	28	2	16	88
	Średni personel, technicy	37	31	4	28	43
	Pracownicy adm.-biurowi	59	16	5	19	65
	Pracownicy usług	39	25	5	31	63
	Robotnicy wykwalifikowani	26	22	9	43	120
	Robotnicy niewykwalifik.	24	18	13	44	55
	Rolnicy	50	26	5	19	54
	Pracujący na własny rach.	38	31		30	36
Bierni zawodowo	Renciści	45	23	3	29	75
	Emeryci	55	26	3	16	215
	Uczniowie i studenci	80	8	3	9	89
	Bezrobotni	39	18	3	39	57
	Gospodynie domowe i inni	48	13	8	30	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	27	7	21	136
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	19	4	36	76
	sekt. prywat. poza rolnict.	36	25	5	35	230
	prywatnym gosp. rolnym	46	28	7	20	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	39	22	8	30	169
	501-750	52	13	5	30	157
	751-1000	53	25	2	19	179
	1001-1500	41	26	6	27	155
	Powyżej 1500 zł	43	31	1	25	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	17	5	34	153
	Średnie	48	23	4	25	478
	Dobre	49	23	6	23	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	73	15	9	2	50
	Raz w tygodniu	56	22	5	17	470
	1-2 razy w miesiącu	46	20	7	27	159
	Kilka razy w roku	34	25	2	39	241
	W ogóle nie uczestniczy	33	20	6	42	97
Poglądy polityczne	Lewica	44	21	9	27	148
	Centrum	43	23	6	28	321
	Prawica	47	24	2	27	307
	Trudno powiedzieć	57	18	4	20	239